

ליל שבת קודש פרשת ויגש ה'תשס"ב

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"א המדבר מקדושת שבעת הנרות, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות שבתורה זו של רביז"ל) פתיב (תהלים קל"ט): "אָחֹר וקדם צרתני" פי יש שכל שאדם משיג אותו על-ידי הקדמות רבות, והשכל הזה מכנה בשם 'אָחֹר'; ויש שכל שבא לאדם בלא שום הקדמה, אלא על-ידי שפע אלקי, וזה מכנה בשם 'קדם', בשם פנים וכו', אבל להגיע לבחינת שפע אלקי הנ"ל, אי אפשר לבוא לזה, אלא שיקדש את פיו וחטמו ועיניו ואזניו, והן הן מאירין לו שפע אלקי הנ"ל, הינו, שישמר את עצמו מלהוציא שקר מפיו, ויהיה לו יראת שמים, שהוא בחינת חטם, בבחינת (ישעיהו י"א): "והריחו ביראת ה'", ויהיה לו אמונת חכמים, התלוי באדנין, בבחינת (משלי כ"ב): "שמע דברי חכמים", ויעצים עיניו מראות ברע, פי הן המעוררין את שפע אלקי הנ"ל לבוא, והן הן שבעת הנרות, פי פה ותרין נקבא חטמא ותרין עינין ותרין אדנין הם בחינת שבעת הנרות, 'ומנרתא-דא רישא', הינו המח, לפני המנורה-הינו שפע אלקי הנ"ל, ודע, שזה עקר פח הבחירה, כל-זמן שהשכל אין כל כך גדול להבין הידיעה והבחירה, אזי פח הבחירה על מקומו, פי יש בידו פח לבחור החיים או הפוכו; אבל פשיכנס המקיף הזה לפניו, ואז יתגדל השכל האנושי ויתגלה לאנושי הידיעה והבחירה, אָז יתבטל הבחירה, פי אָז על-ידי גדולו של השכל יצא מגדר האנושי ויעלה לגדר מלאך, ואָז יתבטל הבחירה, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר תכלית האדם בזה העולם, שיוכה להגיע אל בחינת "קדם" של הבריאה, היינו להשיג אלקותו יתברך מכל דבר, ולראות את הפנימיות שיש בכל דבר, שהוא אלקותו יתברך המחיה ומהווה ומקיים אותו הדבר, כי זה נקרא שפע אלקי, היינו שפע קודש היוודת מלמעלה על האדם, שיוכה להכיר את הבורא יתברך שמו מכל פרט של הבריאה, אבל להגיע אל שפע אלקי זה, צריכין מוח נקי וטהור, שיאיר באור גדול מאד עד שיראה אלקותו יתברך מכל פרט, וזה נעשה על ידי קדושת שבעת הנרות, היינו שיקדש ויטהר השבעה נרות שיש לו

בראשו, שהם שני עיניו, שני אזניו, שני נוקבי חוטמו, ופיו, כי שבעה נרות אלו הם המנורה שיש לו בראשו, ומיד שמקדש ומטהר שבעה נרות אלו, כל גופו מאיר כאור גדול מאד, כי גופא בתר רישא אזלא (עידובים מ"א), הגוף נגרר אחר הראש, וכשראשו וגופו קדושים וטהורים, אזי השפע אלקי יורד בתוכם, וזוכה לראות אלקותו יתברך מכל פרט של הבריאה.

והנה קדושת שבעת הנרות הם עיקרי האדם, כי צריכין לשמור מאד על דיבורי פיו שיהיו קדושים וטהורים, ולא יטמא את פיו בדיבורים אסורים של לשון הרע וניבול פה וליצנות ורכילות חס ושלום, כי הפה הוא קולמוס הלב, ומדיבורי פיו ניכר מהותו של האדם, וכמו שאומר רביז"ל (ספר המדות אות ניבול פה סי' א') המדבר ניבול פה, בידוע שלבו חושב מחשבת און, וכן צריכין לשמור מאד על חוטמו שלא יהיה בכעס, כי כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה (זוהר בראשית כ"ז:), ועל ידי כעס מאבד עשתונותיו לגמרי, ואין לו במה לקבל השפע, וכן צריכין לשמור מאד על אזניו שלא ישמע דיבורים פגומים ורעים, ויהיה לו אמונת חכמים התלוי באזניים, וכמו שכתוב (משלי כ"ב) ושמע דברי חכמים, וכן יזהר מאד על קדושת עיניו שלא יסתכל בדברים אסורים, כי זה פוגם מאד קדושת נשמתו, כי שוריינא דעינא בלבא תליא (עבודה זרה כ"ח:). מאור העינים אחוז בלב, והעינים והלב מקושרים יחד, וכמו שכתוב (במדבר מ"ו) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, וכשאדם זוכה לקדש שבעה נרות אלו, הרי כל גופו עולה ומתקדש בקדושה עליונה, ומעורר את השפע אלקי לירד עליו, וזוכה להשיג השגות גבוהות וקדושות בעבודת ה', אשרי לו.

והנה עיקר כח הבחירה של אדם שייך כל זמן שלא הגיע אל שפע אלקי זה, לראות אלקותו יתברך מכל דבר, כי עדיין אינו מבין איך כח הבחירה והידיעה משתווים יחד, כי הוא ענין עמוק מאד להבין איך יש לאדם בחירה, בשעה שהידיעה מחייב כל פרט של הבריאה להיות כמו שהוא יתברך רוצה, אבל מיד שזוכה להגיע אל שפע אלקי זה, לראות אלקותו יתברך מכל דבר, אזי נתגלה לו איך הבחירה הוא בתוך הידיעה בעצמה, ואין שום סתירה ביניהם כלל, כי הוא נכלל לגמרי בו יתברך עד שאין שייך אצלו בחירה כלל, ורואה שכל הבחירה היא רק לבחור בידיעת אמתת מציאותו יתברך, ואז הוא עולה מגדר אדם לגדר מלאך, והוא חי בעולם הזה כדוגמת עולם הבא, ולא חסר לו שום דבר כלל, בבחינת (תהלים ל"ד) כ"י א'ין מ'חסור ל'יראיו ראשי תיבות מלאך (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' א'), כי מי שזוכה לראות אמתת מציאותו יתברך מכל פרט של הבריאה, עד שכל בחירתו נתבטל ונכלל באחדותו

יתברך, הרי שש ושמוח מאד בחלקו בחיים, ואין חסר לו שום דבר כלל, ולכן אשרי מי שעובד ומתייגע לקדש ולטהר שבעת הנרות שלו, עד שממשיך על עצמו שפע אלקי, כי אז יכנס בו מוחין קדושים לראות אלקותו יתברך המאיר בכל הארץ, ויעלה ויכלל בו יתברך לגמרי, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה פרשת השבוע מתחיל עם הפסוק (בראשית מ"ד) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני וגו', ויש לומר שמרומז בפסוק זה כל גילוי רביז"ל הנ"ל, כי הנה הגשת והתקרבות יהודה אל יוסף, הוא ענין עליית הבחירה אל תוך הידיעה, כי יוסף הצדיק שהוא מדת צדיק יסוד עולם, הוא צינור המשפיע רב טוב לבית ישראל, וזהו ענין המשכת השפע אלקי מלמעלה למטה על ידי הצדיק האמת שנכלל לגמרי בו יתברך, וזה מרמז על הידיעה, כי מן הצדיק יוצא ידיעת אמתת מציאותו יתברך לכל העולם, ויהודה שהוא המלך שבאחיו, מרמז על נשמות ישראל העוסקים בהקמת מלכותו יתברך בעולם, אבל עדיין נאחו אצלם הבחירה והנסיון, כי זה לעומת זה יש מלכות הרשעה, שהם כלליות התאוות והיצרין בישין של עולם הזה, וצריכין ללחום עמהם, אבל מיד שמתקרב יהודה אל יוסף, בבחינת ויגש אליו יהודה, היינו שנתקרב ונתאחד כח הבחירה אל הידיעה, ונשמות ישראל מתקשרים באמת אל הצדיק האמת, אזי נתגלה איך שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ובתוך הבחירה נמצא הידיעה, וזהו ויאמר אליו בי אדני, היינו שיהודה שהוא כח בחירה מכיר ש"בי אדני" בתוכי ובקרבי נמצא אלקותו יתברך, וכל הבחירה הוא בתוך הידיעה בעצמה, לבחור שהכל אלקות גמור הוא, שזהו ב"י ראשית תיבות ב'חירה י'דיעה, ועכשיו הולך ומונה הפסוק כל קדושת שבעת הנרות שעל ידם האדם זוכה להגיע אל שפע אלקי זאת, ולעלות מתוך הבחירה אל הידיעה, וזהו ידבר נא עבדך דבר, היינו קדושת הפה והדיבור, באזני אדני, היינו קדושת האזניים, ואל יחר אפך בעבדך, היינו קדושת החוטם שהוא שמירה מכעס, כי כמודך בפרעה, פרעה הוא לשון התגלות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ב), ועיקר התגלות הוא בעינים (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' צ"ח), וזהו שפירש"י וכי זו היא "שימת עין" שאמרת לשום עינך עליו, עיין שם, הרי מרומז כל קדושת שבעת הנרות בפסוק זה, שכולם מביאים על האדם שפע אלקי, עד שמכיר "בי אדני" שבתוכו ובקרבו שוכן אלקותו יתברך, ומתקרב ומתאחד יהודה אל יוסף שהוא הבחירה אל הידיעה, ונכלל לגמרי בו יתברך, והשם יתברך זכינו להגיע אל קדושת שבעת הנרות באמת, עד שנוכה להמשיך על עצמינו שפע אלקי ולעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת ויגש ה'תשס"ב

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה י"ב מבעל תפילה דף שצ"ו עיין שם.

ובני המדינה של ממון הנ"ל היו עוסקים יותר בעניניהם בעבודתם, ככל הנ"ל והזמן שהגביל עמהם הגבור הנ"ל היה ממשמש לבוא, ונתפחדו מאד ועשו עבודתם הנ"ל, והקריבו קרבנות וקטרת ועסקו בתפלות שלהם שהיו מתפללים לאלקותם הנ"ל ונספם ביניהם, שהם מכרחים (לקים עצתם הראשונה, דהינו) לשלח אל המדינה שיש בה עשירות מפלג פנ"ל, אשר לפי דעתם היו כל בני אותה המדינה פלם אלקות פנ"ל והם יושיעו אותם בודאי פנ"ל, מאחר שפלם הם אלקות פנ"ל ושלחו שלוחים לשם, ובדרך הלוחם (של השלוחים) לשם תעו והלכו, ומצאו אדם שהיה הולך עם מקל, שהמקל שלו היה עולה יותר מפל אלקותם, הינו שהמקל שלו היה עם אבנים טובות יקרים, אשר זה המקל היה שוה יותר מפל העשירות של כל אלקותם הנ"ל (הינו בין האלקות שבמדינתם ובין האלקות שהלכו אצלם, פי המקל היה שוה יותר מפל העשירות של פלם) גם היה הולך בכובע, (שקורין קאפיליש), שהיה קבוע בו אבנים טובות שהיה שוה הון רב ותכף ומיד נפלו לפניו בכריעה והשתחויה, פי לפי דעתם היה האדם הזה אלוק על כל אלקים שלהם, מאחר שיש לו עשירות מפלג פזה (והאדם הזה שפגעו הוא היה הממנה על האוצרות של המלך הנ"ל) ואמר להם האדם הזה: זה הוא חדוש אצלכם (בלשון תמה), בואו עמי ואראה לכם עשירות והוליד אותם אל ההר שהיה מסדר שם אוצר המלך, והראה אותם את האוצר ותכף ומיד נפלו בכריעה והשתחויה, פי זהו אלוק על כל אלקים, לפי דעתם (הסכלה והנבוכה, שהיה אצלם עקר האמונה הממון והעשירות פנ"ל).

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשוך לספר, ובני המדינה של ממון הנ"ל היו עוסקים יותר בעניניהם בעבודתם, ככל הנ"ל, והזמן שהגביל עמהם הגבור הנ"ל היה ממשמש לבוא, ונתפחדו מאד ועשו עבודתם הנ"ל, והקריבו קרבנות וקטרת ועסקו בתפלות שלהם שהיו מתפללים לאלקותם הנ"ל,

ונספם ביניהם, שהם מכרחים (לקים עצתם הראשונה, דהינו) לשלח אל המדינה שיש בה עשירות מפלג פנ"ל, אשר לפי דעתם היו כל בני אותה המדינה פלם אלקות פנ"ל והם יושיעו אותם בודאי פנ"ל, מאחר שפלם הם אלקות פנ"ל ושלחו שלוחים לשם, כי כשאדם רואה מדת הדין והגבורה ממשמשת ובאה, הוא מתחיל לפחד לרא מאד, כי יודע שלא ימלט אותו עשירותו ביום רעה, ולא יועיל לו כל הונו ורכושו בשעה שבא כנגדו מלאך המוות ומדת הדין רחמנא ליצלן, אבל אם אין שכל, אזי מתחיל להתפלל ולעשות עבודות אל האלילים שלו, היינו להעשירים שיש להם יותר כסף ממנו, אולי יעזרו לו, אבל בוודאי לא יועילו לו כלום, וכמו שכתוב (תהלים מ"ט) אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו, כי כל הון דעלמא לא יועיל כלום ביום עברה, ורואים בחוש שעשיר שיושב ברומו של עולם, ויש לו אוצרות של כסף וזהב, אינו נופל בדעתו לקחת ספר תהלים בידו ולהתפלל אליו יתברך, כי נדמה לו כאילו עשירותו ימלט אותו ביום רעה, אבל מיד שמדת הדין מתוח נגדו חס ושלום, ונעשה חולה או צרה אחרת עוברת עליו חס ושלום, אזי מתחיל לראות האמת, שלא יועיל לו עשירותו כלום, ורק תפילה ובקשה אל השם יתברך יועיל לו להמתיק את הדין, ולכן הוא דבר גדול מאד לקיים מצות ביקור חולים, וללכת לבית חולים לבקר חולי ישראל, כי מלבד המצוה הגדולה של גמילות חסד לעזור לחולה באיזה ענין שיהיה, גם יעשה חסד עם עצמו, כי יתחיל להתבונן איך כל חיי האדם המה הבל, ואין הכסף והעשירות נחשב לכולם, כי אפילו העשיר הכי גדול לא יועיל כספו כלום בשעה ששוכב בחוליו בבית חולים, מקושר למכשירי הנשמה ואינפוזיה וכו', ולכן מי שיש לו שכל מקדים תפילה לצרה, ותמיד עוסק בתפילה ובקשה אליו יתברך, שיציל אותו מכל רע, ואז יומתק מעל עצמו כל הדינים והיו נמשכים רחמים וחסדים.

ובדרך הליכום (של השלוחים) לשם תעו והלכו, ומצאו אדם שהיה הולך עם מקל, שהמקל שלו היה עולה יותר מפל אלקותם, הינו שהמקל שלו היה עם אבנים טובות יקרים, אשר זה המקל היה שוה יותר מפל העשירות של כל אלקותם הנ"ל (הינו בין האלקות שבמדינתם ובין האלקות שהלכו אצלם, פי המקל היה שוה יותר מפל העשירות של פלם), גם היה הולך בכובע, (שקורין קאפיליש), שהיה קבוע בו אבנים טובות שהיה שוה הון רב, ותכף ומיד נפלו לפניו בכריעה והשתחויה, פי לפי דעתם היה האדם הזה אלוך על כל אלקים שלהם, מאחר שיש לו עשירות מפלג פזה (והאדם הזה שפגעו הוא היה הממנה על האוצרות של המלך הנ"ל), כי יכולים להטעות בני אדם מאד, ותיכף ומיד שהם רואים אדם עם מקל חשוב ויקר, וכן עם כובע חשוב

ומשונה, נדמה להם שמצאו אליל וראוי להשתחוות אליו ולעבוד אותו, שזהו הטעות של הרכה בני אדם היום, שמתפעלים מאד מחיצוניות, ואם רואים איזה עשיר מלובש בבגדי כבוד או עם מקל וכובע יקר וחשוב, משתחווים לו ועושים ממנו ישות ומציאות, אף על פי שהוא משוגע ממש, וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ד) שרוב העשירים כמעט כולם משוגעים ממש וכו' עיין שם, ורואים בחוש איך שבני אדם מתפעלים מעשיר אפילו הוא טיפש ממש, ומושיבים אותו במזרח, ונותנים לו כל מיני כבוד והידור, ולהיפוך, חכם גדול שאין לו כסף, מבוזה בעיניהם מאד, וכמו שכתוב (קהלת ט') וחכמת המסכן בזויה, ולפעמים יש אחד שאין בו כלום, רק יש לו תאוה לכבוד ופירסום, ומלביש את עצמו עם כובע חשוב, וכן נושא מקל יקר, ותיכף ומיד בני אדם רצים אחריו, כי טבע של בני אדם להתפעל מחיצוניות, ואינם שמים על לב להתבונן מה יש תחת הכובע והמקל, וזה היה כאן הטעות של העשירים שהשתחוו אל האדם עם המקל והכובע, אבל הטעות שלהם הביא אותם סוף כל סוף לאיזה תיקון, כי מצאו את הממונה של המלך, שהיה צדיק גדול באמת והראה להם מה נקרא עשירות דקדושה.

ואמר להם האדם הזה: זה הוא חדיש אצלכם (בלשון תמה), בואו עמי ואראה לכם עשירות והוליד אותם אל ההר שהיה מסדר שם אוצר המלך, והראָה אותם את האוצר, ותכף ומיד נפלו בכריעה והשתחויה, פי זהו אלוק על כל אלקים, לפי דעתם (הסכלה והנבוכה, שהיה אצלם עקר האמונה הממוזן והעשירות פנ"ל) כי הממונה של המלך, שהוא צדיק אמיתי שיש לו עשירות דקדושה, הביא אותם אל ההר של המלך שהוא הר המוריה, ששם בית המקדש בנוי, ושם מקור הכסף והזהב, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה ט"ז סי' י"ב) זהב למה נברא? בשביל בית המקדש וכו' עיין שם, ומי שבא שם לשם שמים הרי נכנס בו דעת האמת, שאין הכסף והזהב נחשב לכלום, רק כל תכלית הכסף והזהב לעבוד בהם את הקדוש ברוך הוא, לקנות מצוות ולעשות מעשים טובים, ובבית המקדש היה האדם מתבטל לגמרי, ומשתחוה להקדוש ברוך הוא בתכלית הביטול, אבל אנשי המדינה של עשירות עדיין לא השיגו זאת, וכרעו והשתחוו מחמת שראו גודל העשירות של הממונה של המלך, והיו עדיין צריכין להגיע אל הלימודים של הבעל תפילה, איך להשליך מידם את אלילי כספם וזהבם, ולחזור אל הקדוש ברוך הוא, אבל זה היה התחלת ישועתם, שמצאו את הממונה של המלך שהראה להם מה נקרא עשירות דקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת כל הכסף של יהודי נחשב לכסף צדקה, כי מה יהודי עושה עם הכסף שלו? הרי משלם שכר לימוד לבניו לתלמוד תורה, וקונה אוכל כשר, ובונה בית לעבוד בה את הקדוש ברוך הוא וכו', שכל זה עולה הון תועפות, ולכן כל זמן שמשים בטחוננו בהקדוש ברוך הוא, שהוא יתברך בוודאי יפרנס אותו ויתן לו כל צרכו, אזי בוודאי הכסף שלו הוא עשירות דקדושה, ולא יחסר לו שום דבר כלל, וכמו שפעם פירש הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע את הפסוק (תהלים קי"ט) צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה, ואמר, "רבוננו של עולם, צרופה אמרתך מאד, לקיים המצוות שלך עולה הרבה כסף, אין "מאד" אלא כסף, וכמו שכתוב (דברים ו') ובכל מאדך, ועבדך אהבה, העבד שלך מאיר'ל (כך קרא את עצמו) אוהב את הכסף, כדי לקיים בה מצוות הרבה... כי יהודי הרוצה לקיים רצונו יתברך בוודאי כל כספו הוא כסף הקדש, ולכן צריכין ליזהר מאד לא לנגוע בכסף חבירו, כי עוון גזל חמור מאד, ומראה איך שאדם רחוק מאד מן האמונה הקדושה, ומכל שכן איך שצריכין ליזהר לא לנגוע בכספי צבור שהן כספי הקדש ממש, כי אין על זה מחילה כלל, ולכן הממונה של המלך הראה לאנשי המדינה של עשירות מאיפוא המקור של הכסף, ומה התכלית שלה, ועל ידי זה סוף כל סוף החזירם למוטב, והקדוש ברוך הוא יזכינו להגיע אל עשירות דקדושה, ויהיה נמשך עלינו שפע קודש ברוחניות ובגשמיות, עדי נזכה לראות בישועתן ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת ויגש ה'תשס"ב

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ג המדבר מתיקון תאוות ממון, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, פי יש פנים דקדושה, שהם אנפין נהורין, בחינת חיים, כמו שכתוב (משלי ט"ז): "באור פני מלך חיים" בחינות שמתה, כמו שכתוב (תהלים ט"ז): "שבע שמחות את פניך", וכתוב (בראשית מ"ה): "ותחי רוח יעקב", זה בחינת שמתה: ויש פנים דסטרא אחרא, שהם

אנפין חשוכין, מרה שחורה, עבודת אלילים, כמו שכתוב (שמות כ'): "לא יהיה לך אלקים אחרים על פני": ואלו בני אדם הנופלים בתאוות ממון, ואינם מאמינים שהקדוש-ברוך-הוא יכול לפרנס את האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון, כמו שכתוב (בראשית ג'): "בעצבון תאכלנה", ועצבות הוא מרה שחורה, אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אלקים אחרים, חשך, בחינת מיתה, כמו שכתוב (איכה ג'): "במחשפים הושיבני" וכו' ועליהם נאמר (יחזקאל ז'): "וזהבם לנדה", הינו בחינת עבודת אלילים, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת פ"ט): 'מנין לעבודת אלילים שמטמא פנדה' שנאמר 'תזרם כמו דוה', אבל אלו בני אדם שמשאם ומתנם באמונה, הם דבקים באור הפנים דקדושה, כי אין אמונה בלא אמת, כמובא בזוהר (בלק קצ"ח): הינו צדק הינו אמונה וכו', [ומסיק שם אמונה אתקריאת פד אתחבר בה אמת, נמצא שעקר אמונה על-ידי אמת] ואמת הוא אור הפנים פידוע: וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שבת ל"ג): "ויחן פני העיר", 'חד אמר מטבע תקן להם, וחד אמר מרחצאות תקן להם, הינו חך ולא פליגי', פי יעקב הוא בחינת אמת, כמו שכתוב (מיכה ז'): "תתן אמת ליעקב", והוא בחינת אור הפנים ותכף, פשבא נתתקן אמונה, וזה 'מטבע תקן', שתקן תאות ממון, וכשתקן תאות ממון, נתתקן פגם עבודת אלילים וזה 'מרחצאות תקן להם', כמו שכתוב: "ותרד בת פרעה לרחץ", ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה (מגלה י"ג וסוטה י"ב): 'לרחץ מגלולי בית אביה' וזה: "ויחן פני העיר", 'פני דיקא, שהיא פנים דסטרא אחרא שהיא מטבע, הינו תאות ממון, פי כל עבודות זרות תחובים בממון ובשביל זה ממון עם אותיותיו גימטריא ק"ם, פנגד ק"ם קלין, שהשכינה צווחת: 'קלני מראשי! קלני מזרועי!' (סנהדרין מ"ו) על אלו הנופלים בתאות ממון, שהם עבודת אלילים פלולים מעבודות זרות של שבעים אמות (ועל פן הם ק"ם קלין, שהם שתי פעמים ע' פי השכינה צווחת הקלין כפולים, בחינת 'קלני מראשי קלני מזרועי', שהוא בחינת קולות כפולים, הינו שני פעמים עי"ן קלין, שצווחת השכינה על הנופלים בתאות ממון שהיא עבודה זרה פלולה מכל העבודות זרות של עי"ן אמות) וזה שאמרו חכמינו ז"ל (פסחים קי"ח): 'קשין מזונותיו כפלים פיולדה', פי היולדת ראמת עי"ן קלין קדם הלדה, והכא יש ק"ם קלין שהם שני פעמים עי"ן: וזהו (אבות פרק ב'): 'ואל תהי רשע בפני עצמך', 'בפני' זהו בחינת פנים דסטרא אחרא, הבא מחמת תאות ממון, שאין מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, שהוא הזן ומפרנס, והוא חושב 'פחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה' (דברים ה') ודע שעל-ידי תקון ברית קדש, הוא נצול מפנים דסטרא אחרא,

על-ידי דם ברית, נתתקן דם נדה, תאות ממון פמו שפתוב (זכריה ט'): "גם בדם בריתך", על-ידי ברית, "שלחתי אסיריך מבור", בור דא טחול, מרה שחורה, "פעצבון תאכלנה" פי ברית הוא בחינת מלח הממתיק מרירות ועצבון הפרנסה וכו', פי על ידי תקון הברית, מאיר לעצמו אור פני מלך חיים, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו בתורה זו, את עוצם גרועות תאוות ממון, ואת עוצם מעלת הזוכה לממון דקדושה, כי יש פנים דקדושה שהם בחינת (משלי ט"ז) אור פני מלך חיים, שאדם זוכה להרגיש אור פניו יתברך המאיר בכל הארץ, ואל זה זוכין על ידי שיוצא מתאוות ממון, ויודע היטיב שכל ממנו ופרנסתו בא לו רק ממנו יתברך לבד, ואז הוא דבוק בסטרא דחיים, באנפין נהורין, וחי חיים של שמחה תמיד, כי יודע היטיב שכל מה שצריך להגיע אליו בפרנסתו, בוודאי יגיע אליו אל ביתו ממש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא ע"ה.) בענין ירידת המן, שלצדיקים ירד על פתח ביתם, ולבינונים יצאו ולקטו, ולרשעים שמו ולקטו, וכמו שכתוב (במדבר י"א) שמו העם ולקטו, ואיתא בזהר (בשלה ס"ג.) בשמותא, כי מחמת שטות וטפשות דעתם הוצרכו לחפש ולבקש אכלם ופרנסתם בריחוק מקום מאד, אבל מי שיש לו דעת ושכל דקדושה, יודע היטיב שהקדוש ברוך הוא יכול לפרנס האדם במקומו בלי יגיעה וטרחה כלל, ואף על פי שלא כל אדם יכול להיות פרוש לגמרי מעסקי הפרנסה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ו) הרבה עשו כרבי שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידם, אף על פי כן, כשיש לאדם אמונה ובטחון חזקה, הוא יודע שהקדוש ברוך הוא יכול לפרנס אותו בסיבה קלה, ואינו צריך להתייגע כל כך על הפרנסה, על דרך שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ב') יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון, ופירש הרה"ק המשערין ז"ל, משכחת עוון, היינו שגורם לו לשכוח מלעשות עוונות, כי עיקר מה שגורם אדם לעשות עוונות הוא הבטילה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (כתובות נ"ט:) הבטילה מביאה לידי שיעמום, והבטילה מביאה לידי זימה, כי כשאין לאדם מה לעשות, עלול לבוא לידי עוונות גדולות חס ושלום, אבל כשיש לו תורה עם דרך ארץ, ועוסק בשניהם בנאמנות, זה משכיח ממנו עוון, כי הרי עסוק תמיד, ופעם אמר מוהרנ"ת ז"ל שלחשוב מממון הוא כמו לחשוב מניאוף רחמנא ליצלן, וכשאנ"ש תמהו על זה, איך שבקת חיי לכל בריה, ומי יכול ליזהר מלחשוב מממון? ענה ואמר להם מוהרנ"ת ז"ל, למה לא יכולים לחשוב מממון בחלק השביעי שבמוח, היינו להשאיר רק חלק קטן של המוח פנוי לחשוב מצרכי פרנסתו, כי מי אומר שמחויב להכניס כל מוחו ודעתו בתוך הכסף, שזהו כמו הרהור עבירה חס ושלום, הרי יכולים לחשוב בה

בחלק קטן של המוח רק כפי ההכרח, ולכן כל מה שאדם מכנים בדעתו אמונה ובטחון בו יתברך, כן נתקשר בפנים דקדושה, וחי חיים של שמחה תמיד, ואינו דואג על פרנסתו כלל.

והנה מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' מ', וכן חלק ב' סי' ס"ב) שכל הנסיעות שאדם נוסע מחמת פרנסתו, הן רק מחמת חסרון אמונה, שהוא כעין חטא העגל, שעושה מן הסיבות עיקר, כאילו אין הקדוש ברוך הוא יכול לפרנס אותו רק במקום שהוא, ונדמה לו שלא ימצא פרנסתו רק כשיסע נסיעות רחוקות, אבל מי שיש לו אמונה ובטחון חזק בהקדוש ברוך הוא, יודע היטב שהוא יתברך יכול לפרנסת אותו בכל מקום, וגם אפילו בתוך ביתו, וכפי שמאיר האמונה אצלו, כך אינו צריך לצאת מביתו כלל, רק הכל מגיע אליו הביתה, וכדרך המן שנפל על פתח ביתם של הצדיקים.

אבל יש פנים של הסטרא אחרא, פנים חשוכין, השרוי אצל אלו שנופלין לתאוות ממון רחמנא ליצלן, כי הם דביקים בפנים דסטרא אחרא, שהוא פנים של עצבות ומרה שחורה, בבחינת (בראשית ג') בעצבון תאכלנה, שכל ימיהם חולפים ועוברים ביגיעה אחר הממון והפרנסה, ומאומה לא ישאו בעמלם, כי כל מה שיש להם לא מספיק להם, כי יש לו מנה, רוצה מאתיים, ושורה אצלם עצבות ומרה שחורה רחמנא ליצלן, וכל זה מחמת שחסר להם אמונה ובטחון, ונדמה להם שכל פרנסתם תלוי במעשה ידיהם, בחינת (תהלים קמ"ו) עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם, למה כסף וזהב גורם להם עצבות? מחמת שחושבים שמעשה ידיהם עושים להם את זאת, בחינת (דברים ה') כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ועליהם מקונן השכינה, קלני מראשי קלני מזרועי, ומסביר הרה"ק ממשערין ז"ל, כי אלו שרחוקים מן אמונה ובטחון, נדמה להם שהמרוויחים את הכסף הם אנשים שיש להם ראש טוב, וחכמים גדולים, או יש להם ידיים טובות, ויכולים לעבוד טוב בידיהם, וכמו שרגילים בני אדם לומר "הרי יש לו ראש טוב" "הרי יש לו ידיים מוזהבות" (ער האט א גיטער קאפ - ער האט גאלדינער הענט), והשכינה הקדושה מקונן על זה, קלני מראשי קלני מזרועי, שאני מוכלם ומבויש מראש וזרוע כאלו, כי במקום להשתמש עם הראש לדביקות הבורא יתברך שמו, ולהשתמש עם הידים לעשות מצוות, במקום זה תולים הפרנסה בראש טוב או בידיים טובות, וזה קלון להשכינה חס ושלום, ולכן עיקר עבודת האדם לחזק עצמו עם אמונה ובטחון חזקה, ולדעת שכל פרנסתו תלויה אך ורק בידו יתברך לבד, ולזכור שלא יועיל לו יגיעתו ורדיפתו אחר הפרנסה, כי אולי הוא בורח מן הפרנסה, וכמו שפעם אמר הרה"ק מברדיטשוב זי"ע

לאחד שהיה ממהר לרוץ מבית המדרש לפרנסתו, ושאל אותו הרה"ק הנ"ל לאן אתה רץ? ואמר, אני רץ אל הפרנסה שלי, ענה ואמר לו הרה"ק מברדיטשוב זי"ע, מאין אתה יודע שהפרנסה שלך שם, ואתה רץ אחריה, אולי היא במקום אחר ואתה בורח ממנה... ולכן אין עצה אחרת רק למסור עצמו אל השם יתברך, ולבטוח בו שימציא לו פרנסתו בסיבה נקיה וקלה, ואז תמיד יהיה לו שפע קודש ולא יחסר לו שום דבר כלל.

והנה רביז"ל מגלה לנו כאן, שעיקר תיקון תאוות ממון תלוי בתיקון הברית, כי מי שאוחז בתיקון הברית, יש לו מוח מיושב, ואינו נבהל כל כך אחר ההון, כי יודע היטיב שכל פרנסתו תלוי רק בידו של השם יתברך, מה שאין כן הפוגם בברית רחמנא ליצ'לן, מוחו מבולבל מאד, ועניות רודפת אחריו, וכמובא בזוהר (פנחס רמ"ד). מאן דזריק פירורין דנהמא עניות רודפת אחריו, כל שכן מאן דזריק פירורין דמוחא, כי מחמת שמוחו מבולבל ומבוהל מאד, הוא מכלה ימיו ושנותיו ברדיפה אחר הממון, ומאומה לא ישא בעמלו, ולכן כל מה שאדם זוכה לתיקון הברית, שהוא תיקון המוחין, כן פרנסתו בא לו בניקל וכלי יגיעה, וחי חיים טובים בזה וכבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל אל פרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את התגלות יוסף אל אחיו, וכמו שכתוב (בראשית מ"ה) ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי, ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו, ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו, ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה, ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם, ויש להבין מקראי קודש אלו על פי דברי רביז"ל הנ"ל בטוב טעם ודעת, כי הנה יוסף הצדיק, הוא הצדיק הגדול מאחיו, שזכה לתיקון ברית קודש בתכלית השלימות, כי הוא נתנסה במצרים בנסיונות קשות ומרות בתאוה זו, ועמד בכולם, ועל ידי זה זכה להיות מרכב אל מדת צדיק יסוד עולם, שהוא תיקון הברית בשלימות, ולכן כל אחיו לא היו יכולים לקום כנגדו, וכמבואר בדברי רביז"ל בתורה זו, שמי שאוחז בתיקון הברית הוא מפיל את האויב שלו לתאוות ממון, ולכן מצינו שהשבטים מכרו אותו בשביל כסף וממון שזה פגם תאוות ממון, וכמו שכתוב (עמוס ב') על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעליים, וכמו שאמר יהודה בשעת המכירה (בראשית ל"ז) מה בצע כי נהרוג את אחינו, ופירש"י מה ממון נתהני כתרגומו, כי זה כלל גדול בכל המחלוקת שבעולם, שאם יורדים אל עומק הענין ימצא שם תאוות ממון, שאחד מקנא בשני, ונדמה לו שמרוויח יותר

ממון ממנו, ולכן מתיר לשנוא אותו, ואחר כך גם לעשות לו רשעות ולרצוח אותו, שזהו ראשי תיבות ש'ק'ר' שנאה ק'נאה ר'שעות ר'ציחה, והכל מתחיל עם הממון, כי אם היא מחלוקת לשם שמים, כגון מחלוקת שמאי והלל, אזי כל הכסף שבעולם לא יכול לשנות דעתם, ולכן (אבות ה') כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, כי כל אחד יאחו בדעתו עד הסוף ולא ישנה אותו כלל, מה שאין בן מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, כי תיכף ומיד שתתן כסף וכבוד אל בעלי המחלוקת, הם ישנו דעתם מיד, וכמו מחלוקת קרח ועדתו, שרצו הכבוד והגדולה לעצמם, ואם היו נותנים להם, היה מיד מתבטל המחלוקת, וזה מורה על גודל שקרם וצביעותם, ודקדקו חכמינו הקדושים לומר קרח ועדתו, ולא קרח ומשה, כי משה רבינו לא חלק עם אף אחד, כי כל המחלוקת היה רק בין קרח ועדתו לבד, והם ביקשו הכבוד והגדולה לעצמם, מה שאין בן משה ואהרן לא ביקשו כלום, ואמרו (שמות ט"ז) ונחנו מה, לא עלינו תלונותיכם כי על ה', ולכן לבסוף הצליחו ועלו למעלה מכולם.

וזהו מה שמצינו שהוכיח להם משה רבינו מי הוא בחיר ה' על ידי המטות, וכמו שכתוב (במדבר י"ז) וקה מאתם מטה מטה לבית אב וגו' והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח וגו' ולבסוף, הנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים, כי הוכחה זאת היה על דרך שהוכיח יוסף הצדיק את אחיו עם חלומותיו, ואמר להם (בראשית ל"ז) והנה קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסוכנה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי, שראה יוסף בחלומו, שהחידושי תורה שלו עולים על החידושים של כולם, כי היו חידושים לעובדא ולמעשה, איך לקום מכל הנפילות שבעולם ולישאר ניצב וקיים, בבחינת "והנה קמה אלומתי וגם נצבה", וכן הלימודים של אהרן הכהן לבית לוי עלו על כולם, כי היו מוציאים פירות טובות שכולם יתנו מהם, בבחינת "ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים", אבל כמו שלא ירדו אל דעת אהרן הכהן בזה, וכתוב (במדבר י"ז) ויראו ויקחו איש מטהו, שכל אחד חזר אל המטה שלו, כמו כן השבטים הקדושים לא ירדו אל עומק דעת יוסף בזה, ולא הבינו שההשגה שלו עולה על כולם, כי יוסף הצדיק זכה לתיקון הברית בתכלית שלימות, ויצא מתאוון ממון לגמרי, ועל ידי זה המשיך לעצמו כל הכסף שבארץ כנען ובארץ מצרים, וכולם באו אליו לשבר אוכל.

וזהו ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו, מפניו דייקא, היינו מן הפנים דקדושה שלו, שהם אנפין נהירין, כי על ידי קדושת הברית זכה לצאת מתאוות ממון לגמרי, וזכה לאנפין נהירין, ועל ידי זה היה יכול להפיל את האויבים שלו

לפנים חשוכין, שהוא תאוות ממון, אבל יוסף הצדיק תיכף ומיד חיזק אותם, ומסר להם לימודיו הקדושים, ויאמר יוסף אל אחיו, גשו נא אלי ויגשו, היינו שקירב אותם אל דרכי עבודתו, ופירש"י, הראה להם שהוא מהול, היינו שהוא אוהו בתיקון הברית בתכלית השלימות, ולכן היה יכול לעמוד בשלטון וגדולה שלו בארץ מצרים, ולא היה לו שייכות עם תאוות ממון כלל, ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה, היינו שהזכיר להם עוונם הנ"ל, שמכרו אותו בשביל בצע וכסף, ומחמת זה עבר עליהם מה שעבר, אבל מיד חיזק אותם, ועתה אל תעצבו, היינו שלא תפלו אל עצבות ומרה שחורה שהוא אנפין חשוכין חם ושלום, ואל יחד בעיניכם כי מכרתם אותי הנה, כי מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ח) שעל ידי מדת הכעס וחרון אף, אובדים את הכסף והממון, ולכן לימד אותם יוסף הצדיק שיתחילו עכשיו מחדש לעשות תשובה, בבחינת "ועתה" אל תעצבו, ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה כ"א ס"ו ו') אין "ועתה" אלא לשון תשובה, ואל יחד בעיניכם, שלא תתנו החרון אף לגרום להם לאבד את הממון, כי למחיה שלחני אלהים לפניכם, כי היה בכל זה השגחה עליונה, כי הכיר מרוב אמונתו ובטחונו בה', שכל מה שעבר עליו היה לטובה, להחיות לנשמות ישראל אפילו בתוך חשכת גלותם, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה) שלפעמים צריכין להראות התרחקות אל מקורב גדול, כדי שיצמח טוב ולא יזיק לאילנות אחרים, עיין שם, ולכן הבין יוסף הצדיק שכל ההתרחקות שלו היה תכלית ההתקרבות, לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה, נמצא שכל הפרשה מבואר היטיב על פי דברי רביז"ל הנ"ל, והשם יתברך יזכינו להגיע אל תיקון הברית ותיקון תאוות ממון באמת, ונזכה להיות דביקים בפנים דקדושה תמיד, עדי נזכה לשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך ולהיגאל גאולת עולם, וכימי צאתנו מארץ מצרים יראינו נפלאות במהרה בימינו אמן ואמן.

